

Lenin'in Emri: Gerçekten Güçlü İnsanlar Bulun (The Order of Lenin: Find Some Truly Hard People) New York Times / 22 Mayıs 2017 / Jonathan Brent

Bir zamanlar Moskova sosyo-politik tarihinin Rus devlet arşivi eski müdürü Kiril Mikhailovich, bana "arşiv güctür" demişti. Aslında 1919 yılında kurulan Marx Engels enstitüsünün ilk başkanı hakkında konuşuyordu.

Enstitünün başkanı olan bu yaşlı Bolşevik David Riazanov düşmanlarını karalamak veya ideolojik makamlarını korumak için sürekli belge isteyen komünist parti görevlilerine karşı sabrını kaybetmeye başlamıştı.

Bir gün Karl Marx'ın mektubunu parti şeflerinden birinin yüzüne doğru salladı ve "işte sizin Marx'ınız şimdi gidin" diye bağırdı.

David Riazanov

D.Riazanov

1931 yılında Stalin'in gazabına uğradı 1937 yılında da tutuklandı ve ertesi yılda

idam edildi.

1992 yılının Ocak ayında binlerce yabancı yayıncı, akademisyen ve gazeteci ile Moskova'daydım. 1991'in Aralık ayında Boris Yeltsin yaptığı açıklamada gizli Sovyet arşivlerini açacağını ilan etmiş ve bende diğerleri gibi bu arşivler için Yale üniversitesi basımeviden gelmiştim. Anderson'un davetinin gücü kendini belli ediyordu.

O arşivlerde görülenler soğuk savaş tarihinin şartlarını, ABD komünist partisindeki ajanlıkları, Stalin'in büyük terörünü, yazar ve sanatçıların kaderlerini ve daha birçok konu hakkındaki bilgilerimizi değiştirdi. Bu yeni araştırmalar bazıları için makamlarını korumalarını sağlarken bazıları içinse yerleşmiş kanıları derinden değiştirdi. Bu arşivlerin en büyük faydası Joseph Stalin'in karakterinin ve olağanüstü Sovyet komünizminin karmaşıklığının ince detaylarının ve derinliğinin anlaşılmasına yardımcı oldu.

Bir Rus tarihçisine KGB nin veya Sovyet gizli polisinin arşivlerinin dibine kadar girip giremeyeceğimizi sormuştum. O da bana tabi ki dedi ama KGB nin birçok dibi vardır demeyi de ihmal etmedi.

En karanlık konulardan biri Stalin terörünün nedenleri, doğası ve Lenin'in siyasetinin Stalin tarafından devam ettirilip ettirilmediği idi. Bunun arkasında yatan soru ise Sovyet devletinde ve Bolşevik kültüründe şiddetin kurumsal olup olmadığıdır.

Genel kanı siyasi şiddetin Rus devrimci hareketinin ilk dönemlerinde kurumsallaştığıdır. Sergey Nechayev'in 1869 da ki manifestosu "devrimin ilmi hali" kitabında Lenin ve Bolşevik partinin siyasetinin başlarında şiddete rastlamamaktayız. Oysa 1917 den 1922 ye kadar

süren iç savaşın olağanüstü durumları yüzünden 7 milyon kişi ölmüş Lenin'in acımasız ekonomik siyaseti yüzünden milyonlarca insan yiyecek bulamamış güvenliğini sağlamayıp yaşam sevincini kaybedip umutsuzluğa ve yoksulluğa düşmüştü.

Sovyet devleti acımasızca buğday ambarlarını ele geçirip köylülerin büyük ayaklanmalarına neden olmuştu. Acemi Bolşevik rejim şehirlerdeki kıtlığı önlemek zorundaydı. Başka çaresi kalmayan Lenin, 1918 yılının Ağustos ayında gizli arşivlerde bulunan bir tebliğinde "asın ve bu işi insanların görebileceği yerlerde yapın en az 100 tanınmış kulak, zengin ve kan emiciyi de asın" demiş ayrıca "isimlerini de yayınlayıp bütün tahıllarına el koyun hatta rehinlerde alın" diye onları yönlendirmiştir.

"Bu işleri öyle bir şekilde yapın ki 100 verst ötedekiler bile duyup korkudan titresin" diye yazıp şöyle devam etti. "Bolşevikler hayatta kalma savaşı veriyor kan emici

kulaklara karşı ölümüne savaş” yayınladığı emir ise “ bu işler için gerçekten güçlü insanlar bulun” diyerek sona erer.

Bir ay sonra ise “ gizlice ve hemen şiddeti yaymak zorundayız ” komutunu verdi.

Lenin devletin açık düşmanlarına karşı şiddeti kullandı. Stalin ise bu şiddeti devletin kurumlarında ve Sovyet halkına karşı kullandı. Stalin Lenin’in yolunda devam etti ise de ondan da daha ileri gitti.

7 Kasım 1937 Ekim devriminin yıl dönümünde Politbüro liderleri ile toplantı yapan Stalin onlara tost ikram etti. Bulgar komünisti ve komintern in lideri olan Georgi Dimitri ilerideki yıllarda yayınladığı günlüğünde bunu not etmişti.

Yazar Sofia Chukovskaya

J. Stalin “pek hoşla gitmese de söyleyeceğim. Rus çarları çok kötü şeyler yaptı. İnsanları soydular ve esir ettiler. Yalnız bir şeyi doğru yapmışlardı o da Kamchatka ya kadar uzanan muazzam bir devlet kurdular ve biz bu devleti miras aldık” dedi.

J. Stalin şöyle devam etti “ biz devleti öyle bir şekilde tutuyoruz ki her hangi bir parçası sosyalist devletten ayrılırsa devletin diğer parçaları da kopmaya başlar ve onlarda tek başına yaşamlarını sürdüremeyip yabancı ülkelerin boyunduruğu altına girerler işte bu nedenle sosyalist devletimizin birliğini bozup ülkemizi bölmek isteyenler SSCB nin ve vatanın en büyük düşmanlarıdır. Bunlar eski Bolşevik bile olsalar tüm aileleri ve kandaşları ile birlikte acımasızca yok edilmelidirler” . Politbüro üyeleri de “büyük Stalin” diyerek bu söylemi onayladılar.

Sonrasında Bolşevik iktidarın ülke içindeki düşmanları doğal olarak yok edilirken inatçı köylüler bile 1932-33 kıtlığında yok edildi. 1934 yılında yapılan 17. parti kongresi “ kazananların kongresi ” olarak kutsanmıştı. Stalin’in favorisi olan partinin

Andrei Zhdanov ile Stalin bir arada görülmekte

Leningrad da ki patronu Andrei Zhdanov aynı yıl yapılan Sovyet yazarlar kongresinde “ sosyalist düzeni kurma konusundaki bü-

yük zorlukları aştık” demişti. Barış ve güvenin büyük ölçüde olduğu 1936 yılında Stalin’in büyük şiddeti başlatması bir paradokstur. Sovyet toplumunda aniden düşman yığınlarının ortaya çıkması planlanmış sahte bir operasyondur. Milyonlarca suçsuz insan tutuklandı, işkence gördü ve infaz edildi ve bütün bunlar kanıtızsız olarak Kremlin den ayarlanmış gerekçelerle yapıldı. Stalin blöf yapmıyordu. Tam anlamı ile “herkes suçlu olabilirdi”

Eski bir Bolşevik ve Pravda’ nın idari yönetmeni Nikolai Bukharin de bu düşmanlardan biri oldu. 1937 yılının Şubatın da tutuklanıp 1938 yılının Mart ayında idam edildi. 10 Aralık 1937 de hücrelerinden Stalin’e yazdığı mektubu, ölümüne gideceğini bilen bir kişinin saçma sapan, zavallı sözleriyle doluydu. Sadece Stalin’in bir ay önce politbüro da söylediklerini onaylamıyor kendini de yutan terör makinesinin kurulmasında aldığı rolü de belirtmiş oluyordu. Bukharin “bu genel siyasi tasfiyede bazı şeyler harika ve cesurca, bu tasfiye kapsamına 1-suçlular 2-şüpheliler 3-şüpheli olma potansiyelindekiler de girer” diye yazmıştı.

Bukharin’in hayalindeki otoriter devlet, hükümetin korku ve güvensizlik yaydığı ülkede sürekli düzensizliğin hüküm sürdüğü bir şekilde olmalıydı. Yazar Lydia Chukovskaya 1939 da yazdığı sarsıcı romanı Sofia Petrovna da bu korkuyu tasvir

eder. Roman 1980 lerin sonuna kadar Rusya da basılmadı. Romanın adını taşıyan kahraman herkesten ve her şeyden korkmaktadır, belki bir gece gelip karakola götürcekler, pasaportuna el koyup sürgüne göndereceklerdir. Romanın yazarı Chukovskaya bu yüzden her kapı çaldığında içinde bir korku oluşuyordu diye yazmıştı .

Sosyal düzeni önemsememek, kanunların uygulanmasını önlemek, kişilerin bilincine korku ve güvensizlik vermekle Stalin mutlak gücüne oluşabilecek tehlikeleri önlemeyi hedeflemişti. Stalin büyük şiddetle sadece parti içindeki rakiplerini elememiş bütün bir ulusa katı bir uyarı göndermişti. Bukharin, Lev Kamanev ve Giorgi Zinoviev suçluysa herkes şüpheli olabilirdi.

Bir söyleme göre Stalin, Bukharin' in bir mektubunu yazı masasının üst gözünde saklamış Stalin 'in ölümünden sonra bulunan mektup Sovyetler Birliğinin çöküşünden sonra yayınlanabilmişti.

2.dünya savaşının sona ermesi ile Rusya Hitler'e karşı büyük bir zafer kazanmıştı. Stalin bu durumu kendi fiziksel durumunun güçten düşmesi olarak görüp kişisel gücünü yükseltmek için ikinci bir şiddet dalgası estirmeye hazırlandı.

Bir kez daha kimse güven içinde değildi. Stalin Winston Churchill in bir konuşmasının tamamını Pravda da yayınladığı için dışişleri bakanı Vyacheslav Molotov'a çok kızmıştı. Molotov düşmanlarını tanıyamamıştı. Stalin, Politbüro'nun en güçlü liderlerinden biri olan Zhdanov ve merkezi komitenin bilim başkanı olan oğlu Yuri'nin şarlatan tahıl uzmanı T.D. Lysenko için düzenlediği kapalı seminere çok öfkelenmişti. T.D. Lysenko Stalin hükümetinin Rasputin tarzı bir elemanıydı.

Stalin intikamını eski bilindik yöntemle alıyordu. Fiziksel işkence siyasi düşmanları içindi. Parano yayı, korkuyu ve güvensizliği ise halka uyguluyordu. Düşmanlar yaratması ise zor zamanlarla mücadele edebilecek tek lider olmasını sağlıyordu. Hile, himaye, zalimlik ve gizlilikle devlete de saldırıyordu. Gücü resmi kurumların dışındandı. Tiranlığının son safhası olan 1953 yılında doktorlar komplosu ile saldırıya geçti. Bu hayal mahsulü kriz ile tanınmış Yahudi doktorlar Sovyet liderine karşı darbe ile suçlandı. 1937 yılındaki tost olayının tipik bir devamı olarak bu yeni komplo suçlaması yaklaşan soğuk savaş dolayısı ile daha büyük bir felakete yol açıyordu.

Yahudi doktorların sahte olan öldürülme listesinde adını göremeyen Molotov sıranın kendisine geldiğini anladı. Bu konuda yalnız değildi. Anastas Mikoyan, Kliment Voroshilov ve diğer eski Stalin yandaşları da sonlarının geldiğini anladı. Yahudi

doktorların sahte itiraflarını hemen almayan Semyon Ignatiev de başından olmakla tehdit edildi.

Güvenlik şefine " onları dövmeye devam et hem de öldüresiye " diye emredince Ignatiev dayanamadı, kalp krizi geçirdi ve görevinden alındı.

Stalin yakın çalışma arkadaşlarına o yılın Aralık ayında yapılan bir toplantıda " halinize bakın, kör ve çocuk gibisiniz, düşmanı fark edemiyorsunuz, düşmanı görmediğiniz için bu ülke yok olacak" dedi.

Jonathan Brent

Bu makale New York Times Gazetesinin Red Century adında Bolşevik devriminin 100 yıl dönümü nedeniyle hazırladığı yazı dizisinin 13. makalesi olup Jonathan Brent tarafından yazılmış ve 29 Nisan 2017 de New York Times internet sitesinde yayınlanmıştır.